JAK JEDEN MĄŻ

il. Karolina Sroka

Związku frazeologicznego JAK JEDEN MĄŻ używamy albo w znaczeniu ‘wszyscy naraz, jednocześnie’, albo w znaczeniu ‘wszyscy razem, zgodnie’. JEDEN z tego frazeologizmu nie jest zaimkiem i nie oznacza ‘pewien, jakiś’ (a więc nie „jak pewien mąż” by to zrobił), a MĄŻ nie jest rzeczownikiem o znaczeniu ‘małżonek’, tylko rzeczownikiem o dawnym ogólnym znaczeniu ‘człowiek’ (a więc nie „jak czyjś mąż” by to zrobił). JAK JEDEN MĄŻ oznacza zatem dosłownie ‘jak jeden człowiek; jak jedna osoba’. Pozostaje pytanie: czy możemy użyć frazeologizmu JAK JEDEN MĄŻ, mówiąc o kobietach? Względy gramatyczne nie stoją temu na przeszkodzie, względy semantyczne również. Jednak ze względu na konotacje – kojarzymy MĘŻA z mężczyzną, a nie z kobietą – oraz ze względów stylistycznych nie jest wskazane łączenie tego frazeologizmu z rzeczownikami nazywającymi osoby płci żeńskiej. Poprawnie i starannie powiemy i napiszemy zatem: Wszyscy jak jeden mąż stanęli za kolegą, który został niesłusznie posądzony o nieuczciwość; Publiczność jak jeden mąż podniosła się z miejsc, by uczcić artystę owacją na stojąco. Niefortunne byłoby jednak połączenie „Pielęgniarki jak jeden mąż ruszyły pod Sejm”.